

שהרי לפי זה, עליך לבאר את כוונת המשנה לומר, שבתי ישראל מיטמאין בנגעים "על מנת דלא מיטמו בתי עובדי כוכבים".

דהיינו, בתנאי שלא מיטמאין בתי עובדי כוכבים בנגעים, הוא דמיטמו בתי ישראל, רק אז מיטמאים בתי ישראל בנגעים.

הא מיטמו בתי עובדי כוכבים, אבל אם בתי עובדי כוכבים מיטמאים בנגעים, לא מיטמאי בתי ישראל!

והרי אין לדבר זה שום משמעות והבנה!

ועוד קשה: בתי עובדי כוכבים, מי מיטמאי? וכי שייך לומר שבתי עובדי כוכבים מיטמאים בנגעים —

והתניא הרי שנינו בברייתא:

כתוב בתורה [ויקרא יד] לגבי נגע בתים "ויתתו נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", ודרשו חכמים מלשון הפסוק כי דוקא "ארץ אחוזתכם", דהיינו, אחוזת [בתי] ישראל מיטמאה בנגעים, ואין בתי עובדי כוכבים מיטמאין בנגעים.

אלא, שמע מינה, מוכח מכאן ש'אלא' לשון "חוי" הוא.

ומסקנת הגמרא: אכן שמע מינה.

או דלמא, לשון 'אלא', כאילו אמר לה "על מנת שלא תנשאי לפלוני" הוא.

ולפי זה, דוקא באומר לה "הרי את מגורשת בעל מנת שלא תנשאי לפלוני", הוא דפליג רבי אליעזר אדרבנן, וסובר שזה גט כשר, כיון שאינו אלא תנאי —

אבל באומר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני", מודה רבי אליעזר לחכמים שזה גט פסול, דהא שייר לה בגט. שהרי באמירתו "חוץ מפלוני", הוא גורם שהגט אינו מתיר את האשה לאתו פלוני, וחסר בכריתות המוחלטת של הגט, ולכן גם רבי אליעזר מודה שזה גט פסול.

אמר רבינא: תא שמע ראייה לפשוט את הספק במה נחלקו, מדברי המשנה ששנינו במסכת נגעים [יב א]:

כל הבתים של ישראל בארץ ישראל, אם נראה בבית נגע, הם מיטמאין בנגעים, אלא של עובדי כוכבים.

ומוכיח רבינא: אי אמרת בשלמא, אם אמרת שהמילה 'אלא' לשון "חוי" הוא — שפיר, מובנת כוונת המשנה, לומר, שכל הבתים שבארץ ישראל שהם של ישראל מיטמאין, חוץ מהבתים של עובדי כוכבים, שאינם מיטמאין.

אלא אי אמרת שהמילה 'אלא', לשון "על מנת" הוא, האין תתפרש המשנה —

העולם ואף לאותו אדם שהתנה עמה שלא תנשא לו, אלא שאם היא תנשא לו, אז יתבטל הגט ותיאסר לכל העולם. ואם כן אין שום הבדל בינו לשאר בני אדם, ולכך אינו נחשב לשויר.

לשויר, הוא משום ש"שויר בגט" הוא רק באופן שהיא במצב שלחלק מבני האדם היא מותרת להנשא ולחלק [או לאדם אחד] היא אסורה. אבל באומר "על מנת" הרי עכשיו היא מותרת לכל